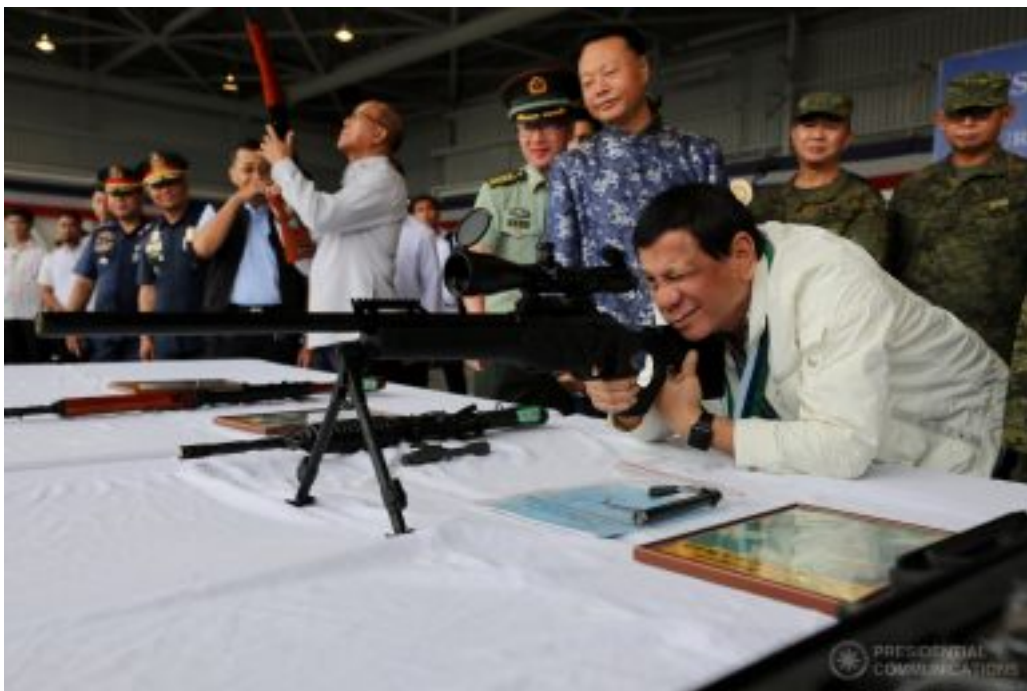

Bất chấp sự lúng túng của Duterte với các cơ hội trước mắt, vấn đề Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị nhắc lại trong chuyến thăm của ông tại Manila vừa qua, điều này che đậy những rủi ro nghiêm trọng liên quan đến quá khứ, bối cảnh hiện tại và tương lai gần.

Những cơ hội trước mắt che đậy những rủi ro nghiêm trọng liên quan đến quá khứ, bối cảnh hiện tại và tương lai gần.

Trong khi sự chú ý của Philippines tập trung vào bài phát biểu thứ hai của Tổng thống Rodrigo Duterte tại quốc hội vào ngày 24/7, tin hàng đầu cuối cùng là để xuất của ông trong một buổi họp báo sau phát biểu rằng việc thăm dò chung trên Biển

Ông của Trung Quốc và Philippines có thể sớm diễn ra. Bất chấp sự lo ngại của Duterte và các cố gắng trực tiếp, vấn đề của Ngoại giao Trung Quốc và Ngoại giao Mỹ trong chuyến thăm của ông tại Manila vừa qua, điều này che đậy những rủi ro nghiêm trọng liên quan đến quá khứ, bối cảnh hiện tại và tương lai gần.

Ý tưởng cùng thăm dò và khai thác tài nguyên không mới với quan hệ Trung Quốc-Philippines. Quên đi, các nhà đầu tư Trung Quốc thích nhất cho các nhà quan sát rằng cựu lãnh đạo Trung Quốc ông Tiêu Bình đã khôn ngoan đầu tư công việc này với Chính phủ Philippines ngay từ những năm 1980, kể cả trong một cuộc gặp với Tổng thống Philippines khi đó là Corazon Aquino vào năm 1988.

Cũng không biết tại sao ý tưởng Trung Quốc và Philippines cùng phát triển lại tiếp tục được khôi phục định kỳ bất chấp những thách thức mà nó phải đối mặt, trong đó có những thách thức đối với Chính quyền Duterte hiện nay. Nói một cách đơn giản, nó đem lại lợi ích trực tiếp cho cả hai bên đều có thể nắm bắt.

Đối với Philippines, nó cũng cùng sự đem lại cho nước này một cách để bỏ qua các nhu cầu năng lượng của mình. Những nhu cầu này được biết đến khi mở khí đốt Malampaya - cung cấp gần 1/3 nhu cầu điện của Luzon, hòn đảo lớn nhất đất nước - sự kiện kết thúc trong khoảng 1 thập kỷ nữa, và Manila không thể theo đuổi đến những các nguồn mới như bãi Reed Bank (Reed Bank) do bên Trung Quốc chiếm giữ. Dù Duterte luôn không đáng tin, điều ông nêu lên rằng Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã đe dọa chiến tranh nếu Philippines đến những khai thác tài nguyên trong việc nói chính thức của Trung Quốc, điều Ngoại giao đã nhắc lại mới đây.

Rõ ràng hơn, là một phần của quan hệ Trung Quốc-Philippines ngày càng năng nổ khi Duterte lên nắm quyền, Chính quyền Duterte hy vọng điều đó có thể dẫn tới nhiều đầu tư của Trung Quốc vào Philippines hơn để thúc đẩy nền kinh tế, bất kể theo hình thức song phương hay nằm trong các sáng kiến rộng hơn như sáng kiến "Vành đai và Con đường" rùm beng.

Đối với Trung Quốc, bên cạnh việc tận dụng sự đầu tư chi tiêu đất nước trong quan hệ với một đồng minh hiệp ước của Mỹ, nó cũng đem lại một cách để Bắc Kinh duy trì lập trường không thừa nhận của mình là họ vẫn có chủ quyền đối với phần lớn Biển Đông, không có lợi cho các bên tuyên bố chủ quyền khác, trong khi cũng bỏ qua một mặt đối tác cũng như một thế lực đang khai thác tài nguyên.

Nói chung, trong mắt Trung Quốc, việc này càng sâu tạo ra thêm lòng tin vào ý tưởng - hoặc theo cách nói của tác giả là mô hình - rằng quá trình đang có mặt thời kỳ khởi đầu của Biển Đông, đi kèm đem lại cho Bắc Kinh không gian lớn hơn để hành động các bên tuyên bố và không tuyên bố chủ quyền, và các bên tham gia khác ngoài khu vực cũng mang lại những động thái của Trung Quốc và Biển Đông, việc đã làm cho tình hình.

Những rủi ro với sự phát triển chung Trung Quốc-Philippines và Biển Đông không phải là những cơ hội trước mắt này không tồn tại cho hai bên. Thay vào đó, chính những cơ hội trước mắt này che đậy, và còn có ít tình huống hơn, những rủi ro to lớn liên quan đến quá khứ, bối cảnh hiện tại và tương lai gần, và Chính quyền Duterte vẫn làm chĩa đầu của chúng mình đi đầu đó là sai.

Trung Quốc và Philippines từng thực hiện phát triển chung và Biển Đông trước đây, những kết quả tương đối thối nát. Đầu tiên của Tổng thống Philippines Gloria Macapagal-Arroyo, Công ty dầu lửa quốc gia Philippines (PNOC) và Tập đoàn dầu khí ngoài khơi quốc gia Trung Quốc (CNOOC) đã ký kết thỏa thuận Khảo sát địa chất biển chung gây tranh cãi vào năm 2005, chỉ để chúng nhanh chóng hết hiệu lực vào năm 2008. Thỏa thuận này, được coi là có lợi cho lợi ích của Manila, đã được cắt bỏ để thay thế các dự án của sự hợp tác do Trung Quốc hậu thuẫn mà cuối cùng bị vướng vào mắt trong những bê bối tham nhũng lớn nhất lịch sử Philippines.

Sau khi thỏa thuận chấm dứt, Philippines nhận thấy khó có thể khiên các công ty nước ngoài giúp nước này thăm dò và khai thác các nguồn tài nguyên, mặt phần do sự đe dọa của Trung Quốc, không chỉ có sự ép buộc ngoại giao mà thậm chí còn có hành động ngăn chặn tàu khảo sát. Việc phát triển chung nhanh chóng phải ngừng chỉ cho sự quyết đoán đến những. Trong phán quyết lịch sử của Tòa trọng tài về vụ kiện Philippines chống Trung Quốc và Biển Đông vào năm ngoái, Trung Quốc bị tuyên bố là đã vi phạm chủ quyền của Philippines.

Duterte không phải là Arroyo. Những dục vọng đang tồn tại khi đó vẫn còn, cũng giống như những trục lợi mang tính cấu trúc. Theo hiến pháp Philippines, mọi thỏa thuận chính thức hay thậm chí việc ký kết các thỏa thuận chia sẻ tài nguyên hoặc thăm dò chung ở những khu vực bên trong vùng được quyền kinh tế của Philippines sẽ đi ngược lại lợi ích pháp Philippines. Việc phát triển chung cấp nhà nước với Trung

Quốc (ngành lợi với kiểu đã thực hiện với các công ty nước ngoài) sẽ không hiệu quả vì nó liên quan đến vấn đề chủ quyền, và hiện pháp công quy định rằng Philippines phải duy trì 60% cổ phần. Xét đến những điều kiện này, việc hoàn thành phát triển chung sẽ đòi hỏi phải cân bằng tình thế lợi ích của các bên.

Ngoài thành tích lịch sử nghèo nàn này, bài cảnh hiện tại cũng không thuôn lợi chút nào. Bằng việc sớm đã rút lui quan và mối quan hệ Trung Quốc-Philippines mà cho đến nay hầu như không có gì để chứng minh điều đó, Chính quyền Duterte chủ làm cho bản thân họ để bị tấn công hèn trước cáo buộc rằng họ đang không đạt được thỏa thuận tốt nhất mà Manila có thể có được từ Bắc Kinh. Mặc dù các quan chức tiếp tục viện dẫn một số lợi ích tạm thời, như việc người dân được quyền tiếp cận bãi biển Scarborough và Trung Quốc cam kết không cơi trộm nơi đó, những thực tế thì những lợi ích này là khá nhỏ so với những thỏa hiệp lớn mà Philippines đã đưa ra, bao gồm việc gác sang một bên phán quyết có lợi cho họ và chịu trách nhiệm về một tuyên bố chung yêu cầu tại mức gây bối rối với tư cách là chủ tịch ASEAN hội tháng 4/2016.

Do những điều kiện này, nếu Duterte tiến bước với việc khai thác chung sau này trong nhiệm kỳ 6 năm duy nhất của mình, thì nguy cơ là một để chủ trích trong nước đối với việc thỏa hiệp chủ quyền để nước sẽ chủ tăng lên, và đó có thể là một điểm yếu mà các đối thủ của ông khi đó sẽ nhìn vào để khai thác. Trong khi từ lâu môn mà ông hiện vẫn cao, như tác giả đã chỉ ra trước đó, việc các tăng trưởng Philippines chứng kiến một sự sụt giảm từ từ những thực tế đo này theo thời gian là điển hình. Và mặc dù bản thân vấn đề Biển Đông không thể nào là hội chuông báo từ của Chính quyền Duterte, nhưng nó có thể trở nên một phần trong câu chuyện lớn hơn được dùng để gây tấn công hội đến uy tín của chính quyền này, cho dù đó là tham nhũng hay việc họ không để minh để báo và chủ quyền quốc gia.

Các nguy cơ cũng mở rộng đến tương lai gần. Các biệt, ngoài việc thể trong nước của chính Duterte, điều quan trọng cần lưu ý là thẩm chí nếu một kiểu thỏa thuận nào đó được thông qua từ đầu, thì không có gì đảm bảo rằng nó sẽ kéo dài. Như tác giả đã nhiều lần trình bày chi tiết, kiểu hành vi của Trung Quốc trong vài năm qua trên Biển Đông cho thấy rằng Bắc Kinh có xu hướng hiệu chỉnh hành động quyết đoán trên biển của mình với các giai đoạn xen kẽ giữa lý lòng và ép buộc, có tính đến các nhân tố hay thay đổi từ hoạt động chính trị trong nước của chính họ (và hiếm khi là hoạt động chính trị của các nước yêu sách trong Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á-ASEAN) đến một để phần ứng trong khu vực.

Do thành tích trong quá khứ đã được chứng minh này, thậm chí nếu Trung Quốc sẵn sàng làm những việc như thúc đẩy cái mà trong hoàn cảnh tốt nhất là một bộ quy tắc ứng xử khung và để chấp nhận hơn đổi với việc khai thác chung trong giai đoạn gây căng thẳng, thì có một nguy cơ là họ có thể nhanh chóng quay trở lại một phương thức mang tính ép buộc nhiều hơn, cho dù là theo bước đi hội đồng lớn thế XIX vào cuối năm 2017 hay để đáp lại cái báo cáo buồm là những “hành động khiêu khích” của các bên tham gia khác như Bắc Kinh có lúc nào đó từng làm. Điều đáng nhắc lại là cho đến nay, Trung Quốc vẫn chính thức cho rằng việc phát triển chung trước đó đã không thể diễn ra vì thiếu sự sẵn sàng hợp tác từ phía Manila, trong khi im lặng với các hành động ép buộc và phi pháp mà họ đã thực hiện sau đó.

Nếu hoạt động chính thức trong nước ở Philippines diễn ra sớm hơn nào đó đối với thỏa thuận này, và Trung Quốc quy định thúc ép vấn đề này, thì họ có thể dùng sức mạnh quân sự của mình đối với Manila, hoặc trực tiếp tại khu vực phát triển chung hoặc gián tiếp với các hành động quy định khác, như còi báo bãi biển trên Scarborough hay tuyên bố một vùng nhận định phòng không (ADIZ) trên Biển Đông.

Và nếu các công cụ đó tỏ ra cùn đến mức không thể sử dụng tốt cả hay riêng từng cái, thì Bắc Kinh cũng có thể dùng đến sự ép buộc với một kinh tế do Chính quyền Duterte ngày càng phụ thuộc vào mối quan hệ kinh tế tốt đẹp hơn với Trung Quốc. Cũng ở đây, thành tích trong quá khứ của Bắc Kinh là khá rõ ràng khi để cấp đến việc sử dụng sự ép buộc trong các tranh chấp, cho dù là lĩnh vực xuất khẩu dệt hiêm sang Nhật Bản vào năm 2010, những hạn chế đối với việc nhập khẩu chuỗi tơ Philippines vào năm 2012, hay thậm chí là những sự trở ngại với một kinh tế chung với Hàn Quốc vì sự triển khai gần đây Hệ thống phòng thủ tên lửa tầm cao giai đoạn cuối (THAAD).

Chức chiến, đó vẫn là những ngày đầu. Cho đến nay, bất chấp những đề cập không thường xuyên đến ý định này, chi tiết về việc phát triển chung giữa Trung Quốc và Philippines vẫn khá không rõ ràng. Mặc dù gợi ý mới đây của Duterte rằng Philippines đã có đối tác để cùng thám dò và rằng khi Trung Quốc bắt đầu “khai thác khí đốt... đó sẽ chỉ như là một sự liên doanh” là tài liệu hay để giết chết, nhưng nó bỏ sót các chi tiết mà rút cuộc sẽ là quan trọng như đưa điếm và thời gian diễn ra tốt cả chuyên này. Tổng thể, lời bình luận bất công đầu của Ngoại trưởng Philippines Alan Peter Cayetano rằng 2 bên “đang đàm phán về các nguyên tắc” hoặc khuôn khổ của một thỏa thuận có thể có làm nảy sinh nhiều câu hỏi hơn là câu trả lời.

Trong những bình luận của ông tại một cuộc họp báo ngắn cho chuyên thềm gần đây của Vòng Ngoại điển Manila, Cayetano nói rằng ông hy vọng thềm hềm các nhà lãnh đạo này ở cở 2 bên sẽ có sự sáng suốt để tìm ra một cách thềm sao cho các nguồn tài nguyên thiên nhiên sẽ mang lợi ích cho người dân của hềm. Do cở 2 bên đang nhềm đầu đang đặt cở cở vào việc phát triển chung, người ta hy vọng rằng sự sáng suốt này sẽ không bị giới hạn ở việc chỉ nhìn thềm các cở hiểm trở cở mặt, mà cởn lưu ý đến những nguy cở vềm có ở các cở hiểm đó trong quá khứ, bị cởnh hiểm tại và tởng lai thềm trỏ cở.

Prashanth Parameswaran là biên tập viên cho tờ The Diplomat tại Washington, DC. Các chủ đề chính ông viết là về Đông Nam Á, các vềm địa an ninh Châu Á và chính sách đối ngoại của Mỹ tại Châu Á - Thái Bình Dương. Ông hiện đang theo học tiến sĩ ngành Luật và Ngoại giao tại Trường Fletcher, Đại học Tufts. Bài viết được đăng trên [The Diplomat](#).

Vềm Cộng (gt)